

GİRİŞ

Kambiyo senetlerine mahsus iflas yolu, kambiyo senetlerine mahsus haciz yolunun iflas hukukundaki karşılığıdır.¹ Bu özel takip yolu İcra ve İflas Kanununun 171 ve 176/b maddeleri arasında düzenlenmiştir.

Kambiyo senetleri, günümüzde ticari hayatta kredi ve ödeme aracı olarak yaygın olarak kullanılmaktadır. Ticari ilişkilerde kambiyo senetlerinin kullanımının yaygınlaşarak, ticari hayatın temelini teşkil etmesi ve dolaşımda bulunan kambiyo senetlerinin hacminin genişlemesi bu senetlerin değerini artırmıştır. Bu özellikler kambiyo senetlerinin ödenmemesi halinde bu senetlerin en kısa sürede tahsiline imkan veren özel takip yolları ile tahsil edilmesi zorunluluğunu da birlikte getirmiştir.

Kambiyo senetlerine özgü iflas yolu alacaklıya, kambiyo senedine bağlı alacak rehin ile temin edilmiş olsa dahi, ilk önce rehnin paraya çevrilmesi yoluna başvurmadan iflasa tabi borçlusu hakkında kambiyo senedine dayanarak iflas yolu ile takip yapma hakkı vermektedir.

Alacağı kambiyo senedine dayanan alacaklı, iflasa tabi borçlusu hakkında kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluna başvurabileceği gibi dilerse kambiyo senetlerine mahsus iflas yoluna başvurabilir. Bu konuda seçim yapma hakkı alacaklıdır. Kambiyo senetlerine mahsus iflas yolunda alacaklı öncelikle borçlusu hakkında icra dairesine başvurarak, iflas yolu ile takip açmakta ve takip açıldıktan sonra borçlusu hakkında ticaret mahkemesine başvurarak iflas talep etmekte olduğundan bu iflas yoluna ayrıca takipli iflas yolu da denilmektedir².

Ödev çalışmamda ilk olarak takibin açılabilmesi gereken koşullar ayrıntılı olarak incelenecektir. Ardından kambiyo senetlerine mahsus iflas yolunda izlenecek yöntem, takibin kendine has özellikleri, itiraz, itiraz sebepleri üzerinde durulacaktır. İtiraz edilip edilmemesine göre iflas davası hakkında bilgi verildikten sonra kambiyo senetlerine mahsus iflas yolu ile genel iflas yolu karşılaştırılacaktır. Kambiyo senetlerine ilişkin haciz yolu ile yapılacak karşılaştırma ve konu ile ilgili Yargıtay kararlarına yer verilecektir.

KAMBYO SENETLERİNE ÖZGÜ İFLAS YOLU

I. GENEL OLARAK

Alacağı kambiyo senedine bağlı alacaklı, iflasa tabi borçlusu hakkında kambiyo senetlerine özgü iflas yolu ile takip açabilir.

Kambiyo senetlerine özgü iflas yoluna başvurmak için alacağın mutlaka geçerli ve zamanaşımına uğramamış bir kambiyo senedine dayanması gerekir. Senede bağlı alacağın, adi

¹ Kuru,B.,Arslan, R.,Yılmaz,E., İcra ve İflas Hukuku,Ders Kitabı,21 Baskı,Ankara 2007,s.484.

² Kuru/ Arslan/ Ejder, s.469.

veya ticari bir alacak olmasının ya da alacak miktarının takip açısından bir önemi yoktur. Borçlunun iflasa tabi olması ve alacağın geçerli bir kambiyo senedine yani çek, poliçe veya bonoya bağlı olması yeterlidir.

Kamu alacağı kambiyo senedine bağlanmış olduğu takdirde, kamu idaresi iflasa tabi borçlusuna hakkında kambiyo senetlerine mahsus iflas yoluna başvurabilir.³

Alacaklı iflasa tabi borçlu hakkında iflas yolu ile takip yapabileceği gibi haciz yoluna da başvurabilir. İİK.madde 43 :

“İflas yolu ile takip, ancak Ticaret Kanunu gereğince tacir sayılan veya tacirler hakkındaki hükümlere tabi bulunanlar ile özel kanunlarına göre tacir olmadıkları halde iflasa tabi buldukları bildirilen hakiki veya hükmi şahıslar hakkında yapılır. Şu kadar ki, alacaklı bu kimseler hakkında haciz yolu ile de takipte bulunabilir.

Bu yollardan birini seçen alacaklı bir defaya mahsus olmak üzere o yolu bırakıp harç ödemeksizin diğerine yeni baştan müracaat edebilir.”

Madde hükmünden de anlaşılacağı üzere, alacaklı iflasa tabi borçlusuna hakkında seçtiği takip yolunu harç ödemeksizin bir kez değiştirme hakkına sahiptir. Alacaklı, önceki takipten vazgeçerek, borçlu hakkında diğer takip yoluna başvurabilecektir.

II. KAMBYO SENETLERİNE ÖZGÜ İFLAS YOLUNDA TAKİBİN ŞARTLARI

1. ALACAK KAMBYO SENEDİNE DAYANMALIDIR

Kambiyo senetlerine özgü iflas yoluna başvurabilmek için alacağın bir kambiyo senedine bağlı olması şarttır. Türk Ticaret Kanunu' na göre kambiyo senetleri, poliçe, çek ve bonodur.

a.Poliçe

Poliçe, senedi düzenleyen keşideci tarafından diğer bir kişiye (muhataba) bir üçüncü kişi (lehdar) veya kişilere ya da onun emrine belirli bir tutarın ödenmesi hususunda verilmiş bir emri ihtiva eden kıymetli evraktır.⁴

Bir kıymetli evrakın poliçe sayılabilmesi için, senet metninde “Poliçe” kelimesini ve eğer senet Türkçe'den başka bir dille yazılmışsa o dilde poliçe karşılığı olarak kullanılan kelimeyi, muayyen bir bedelin ödenmesi hususunda kayıtsız ve şartsız havaleyi, ödeyecek olan kimsenin (muhatabın) ad ve soyadını, vadeyi, ödeme yerini, kime veya kimin emrine ödenecek ise onun ad ve soyadını, keşide tarihi ve yerini ve keşidecinin imzasını ihtiva etmesi gerekir. (TTK m.583)

Poliçede vade, keşide yeri ve ödeme yerinin gösterilmesi zorunlu değildir. Poliçede keşide yeri yazılmamış ise, keşidecinin adı ve soyadının yanında yer alan yer keşide yeri sayılır. Ancak öyle bir yer yoksa poliçe kambiyo senedi niteliğinde değildir. Ödeme yeri gösterilmemiş

³ Deynekli, A.,Türk Hukukunda Kambiyo Senetlerine Özgü İflas Yolu ile Takip, 2005, s.6.

⁴ Eriş, G.,Açıklamalı ve İçtihatlı Türk Ticaret Kanunu, Kıymetli Evrak ve Taşıma, Ankara 1988, s.151.

ise, poliçe muhatabın adı ve soyadının ya da ticaret unvanının yanında gösterilen yerde ödenir. Böyle bir yer yazılı değil ise poliçe kambiyo senedi niteliğinde kabul edilemez. Poliçede vade yazılı değil ise poliçe görüldüğünde ödenir, ancak düzenleme tarihinden itibaren bir yıl içinde ibrazı gerekir.⁵

Poliçe sayılan yasal unsurlardan yoksun ise, kambiyo senedi sayılamaz ve bu poliçeye dayanarak, kambiyo senetlerine özgü iflas yoluna başvurulamaz.

b. Bono

Bir senedin bono sayılabilmesi için, senedin bono ya da emre muharrer senet ifadesini taşıması, kayıtsız ve şartsız muayyen bir bedel ödeme vadini içermesi, kime ya da kimin emrine ödenecek ise onun ad ve soyadının yazılması, düzenleme tarihinin gösterilmesi ve senedi düzenleyeninin imzasını taşıması gerekir. Bunlar bononun zorunlu yasal unsurlarıdır.

Bono da ödeme yeri gösterilmemesi bonoyu geçersiz kılmaz, bononun düzenlendiği yer ödeme yeri sayılır. Düzenleme yeri yoksa, bonoyu düzenleyeninin adı ve soyadının yanında yazılı yer ödeme yeri sayılır. Ancak bu yerlerin hiç biri gösterilmemiş ise senet bono niteliğinde sayılmaz.⁶

Bono da vade ihtiyari bir unsurdur. Bonoda vade gösterilmesi zorunluluğu yoktur. Bu tür bono görüldüğünde ödenecek bonodur. Düzenlenme tarihinden itibaren 1 yıl içinde ibrazı gerekir.⁷

c. Çek

Kambiyo senedi niteliğinde olan çeklerde bulunması gereken zorunlu unsurlar TTK m.692 sayılmıştır. Buna göre çekte, çek kelimesi, kayıtsız ve şartsız bir bedelin ödenmesi için havale, ödeyecek kimsenin muhatabın adı ve soyadı, keşide günü, yeri ve keşidecinin imzası bulunmalıdır. Bu unsurları taşımayan çek kambiyo senedi niteliğinde sayılamaz.

Çekte, ödeme yerinin gösterilmesi zorunlu unsur değildir. Çekte ödeme yeri gösterilmemiş ise muhatap bankanın adının yazılı olduğu yer ödeme yeri sayılır. Bu da gösterilmemiş ise muhatabın iş merkezinin bulunduğu yer ödeme yeri sayılır.

Çekte keşide yeri gösterilmelidir. Ancak gösterilmemiş ise keşidecinin ad ve soyadının yanında yazılı yer keşide yeri sayılır. Keşidecinin ad ve soyadı yanında her hangi bir yer yazılı değil ise, senet çek vasfında değildir.⁸

⁵ Eriş, s.154.

⁶ Eriş, s.615-616-617.

⁷ Eriş, s.617.

⁸ Eriş, s.689.

2. KAMBIYO SENEDİNİN VADESİ GELMİŞ OLMALIDIR.

A. POLİÇE VE BONO DA VADE,

Polİçe ve bonoda 4 çeşit vade vardır. Aşağıda sayılı vade türlerinden başka bir vade taşıyan poliçe ve bono geçerli sayılmayacaktır. Ancak hiç vade belirtilmemiş olması bono ve poliçeyi sırf bu nedenle geçersiz kılmaz. Böyle bir bono veya poliçe görüldüğünde ödenecek poliçe ve bono sayılır.⁹

aa) Görüldüğünde Ödenecek Poliçe ve Bonolar

Bu bono ve poliçeler ibrazında ödenir. Ancak böyle bir poliçe ve bononun tanzim tarihinden itibaren bir yıl içinde ibrazı şarttır. (TTK m.616)

bb) Görüldükten Muayyen Bir Süre Sonra Ödenecek Bono ve Poliçeler

Görüldükten muayyen bir süre sonra ödenecek bono ve poliçeler de poliçenin vadesi iki biçimde saptanır. Vade ya muhatabın kabul şerhinde yazdığı tarihe göre ya da çekilen kabul etmeme protestosu tarihine göre saptanır. Muhatap poliçeyi kabul ederken tarih düşmemiş ya da kabul etmeme protestosu çekilmemiş ise, poliçe ve bono kabul eden hakkında kabule ibraz için öngörülen sürenin son günü kabul edilmiş sayılır.¹⁰ Bu tarihlere göre saptanan sürenin sonunda bono ve poliçe ödenir.

cc) Keşide Gününden Belirli Bir Süre Sonra Ödenecek Poliçe ve Bonolar

Keşide gününden belirli bir süre sonra ödenmesi kararlaştırılan bono ve poliçede, öngörülen bu sürenin sona ermesinden sonra ödenir. Süre keşide gününden itibaren hesaplanır.

dd) Belirli bir günde ödenecek poliçe ve bonolar

Belirlenen bu vade gününde ödenirler.

Bazı hallerde kanun vadesi gelmediği halde, vadesinden önce poliçe ve bono ile borçluya müracaat hakkı tanımıştır. İİK m.257/ f.2 gereğince vadesi gelmemiş borçtan dolayı ihtiyati haciz kararı alınmış ise, borç borçlu açısından muaccel olacaktır. Poliçe ve bono ile ilgili olarak vadesinden önce alınmış bir ihtiyati haciz kararının bulunması halinde, borç muaccel hale gelmiş olduğundan, alacaklı kambiyo senetlerine mahsus iflas yoluna başvurabilir.¹¹

B. ÇEKTE VADE

TTK 707 maddesine göre; çek görüldüğünde ödenir. Buna aykırı kayıtlar yazılmamış sayılır.Keşide günü olarak gösterilen günden önce ödenmek için ibraz olunan bir çek ibraz gününde ödenir.

⁹ Deynekli, s.22.

¹⁰ Eriş, s.393.

¹¹ Deynekli, s.23.

3. TAKİBE KONU KAMBIYO SENEDİ ZAMANAŞIMIMA UĞRAMAMIŞ OLMALIDIR.

Kambiyo senetlerine özgü iflas yoluna başvurabilmek için kambiyo senedinin zamanaşımına uğramamış olması gerekir.

TTK 61 maddesi gereğince; bono ve poliçede zamanaşımı vadeden itibaren üç yıldır.

Çekte ise, hamilin; cirantalarla keşideci ve diğer çek borçlularına karşı haiz olduğu müracaat hakları ibraz müddetinin bitiminden itibaren altı ay geçmekle müruruzamana uğrar. Çek borçlularından birinin diğerine karşı haiz olduğu müracaat hakları bu çek borçlusunun çeki ödediği veya çekin dava yolu ile kendisine karşı dermeyan edildiği tarihten itibaren altı ay geçmekle müruruzamana uğrar.(TTK m.726)

4. BORÇLU İFLASA TABİ KİŞİLERDEN OLMALIDIR.

İcra ve İflas Kanunu'nun iflasa tabi kişiler başlığını taşıyan 43 maddesinde kimler hakkında iflas yolu ile takip açılacağını düzenlemiştir. Bu hükme göre ;

“ İflas yolu ile takip, ancak Ticaret Kanunu gereğince tacir sayılan veya tacirler hakkındaki hükümlere tabi bulunanlar ile özel kanunlarına göre tacir olmadıkları halde iflasa tabi buldukları bildirilen hakiki veya hükmi şahıslar hakkında yapılır. Şu kadar ki, alacaklı bu kimseler hakkında haciz yolu ile de takipte bulunabilir. ”

Madde hükmünden de anlaşılacağı üzere, bu takip yolunda alacaklının değil fakat borçlunun taşıdığı sıfat önemlidir. Kural olarak yalnızca tacirler iflasa tabi oldukları halde, bu kurala bazı istisnalar getirilmiştir. İİK m.43 yer alan kuralara göre iflasa tabi kişiler üç grupta incelenebilir¹².

A) TTK GEREĞİNCE TACİR SAYILDIKLARI İÇİN İFLASA TABİ KİŞİLER

I.Gerçek Kişiler

a. Tacirler : TTK 11. maddesine göre; “ Bir ticari işletmeyi kısmen dahi olsa kendi adına işleten kimseye tacir denir. ”

Bu madde hükmünde tacir işletmesini fiilen işletmeye başlamıştır.¹³

b. Bir gerçek kişi, bir ticari işletme açmış gibi, ister kendi adına, ister adi bir şirket veya her ne suretle olursa olsun hukuken var sayılmayan diğer bir şirket adına (Ortak sıfatıyla) muamelelerde bulunan kimse, hüsnüniyet sahibi üçüncü şahıslara karşı tacir gibi mesul olur.(TTK m.14/f.II.)

¹² Kuru/Arslan/Ejder, s.458.

¹³ Kuru/Arslan/Ejder, s.458.

Bu hükme göre bu gerçek kişi, işletmesini fiilen işletmeye başlamamış olsa bile TTK hükümlerine göre tacir sayılır.

c. Ticaretten men edilmiş olmalarına rağmen ticari işletme işletenler, şahsi halleri veya yaptığı işlerin mahiyeti yahut meslek ve vazifeleri itibariyle kanuni veya kazai bir yasağa aykırı olarak veyahut başka bir şahsın iznine veya resmi bir makamın ruhsatına lüzum olup da izin veya ruhsatname almadan bir ticari işletmeyi işleten kimse de Türk Ticaret Kanununun 16/I maddesi gereğince tacir sayılırlar.

Örneğin, kanuna göre yasak olmasına rağmen bir ticari işletme işleten memurlar, avukatlar, hakimler, noterler gibi.¹⁴

II. TÜZEL KİŞİLER

Aşağıda sayılan tüzel kişiler TTK 18. maddesine göre tacirdirler ve tacir sıfatını taşımaları nedeni ile iflasa tabidirler.

a. Anonim şirketler, komandit şirketler, kollektif şirketler, limited şirketler, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler ve kooperatifler tacir sayıldıkları için iflasa tabidirler

b. Amacına varmak için bir ticari işletme işleten dernekler

c. Kendi kuruluş kanunları gereğince hususi hukuk hükümleri dairesinde idare edilmek veya ticari şekilde işletilmek üzere devlet, vilayet, belediye gibi amme hükmi şahısları tarafından kurulan teşekkül ve müesseseler dahi tacir sayılırlar.

Ancak özel hukuk hükümlerine tabi olan Sosyal Sigortalar Kurumu ve Bağ-kur TTK m.18/I göre tacir sayılırsalar da, iflasa tabi değildirler.¹⁵

B) TACİR OLMADIKLARI HALDE TTK HÜKÜMLERİNE GÖRE İFLASA TABİ OLAN KİŞİLER

I. Bir ticari işletme açmış gibi, ister kendi adına, ister adi bir şirket veya her ne suretle olursa olsun hukuken var sayılmayan diğer bir şirket adına (Ortak sıfatıyla) muamelelerde bulunan kimse, hüsnüniyet sahibi üçüncü şahıslara karşı TTK m.14/III gereğince tacir gibi sorumlu olurlar. Bu kimselerin yalnızca iyiniyetli üçüncü şahıslar tarafından iflası istenebilir.¹⁶

II. Donatma iştiraki

Donatma iştiraki tüzel kişiliği olmadığı gibi, tacir de değildir. Ancak TTK' nun 19. maddesi, “ Tacirlere dair olan hükümler donatma iştiraki hakkında da tatbik olunur.” Hükümünü getirerek, donatma iştirakini tacirlere ilişkin hükümlere tabi tutmuştur. Bu nedenle donatma iştiraki, tüm borçlarından dolayı iflasa tabidir.

¹⁴ Kuru/Arslan/Ejder, s.458.

¹⁵ Kuru/Arslan/Ejder, s.459.

¹⁶ Kuru/Arslan/Ejder, s.459.

C. TACİR OLMADIKLARI HALDE ÖZEL KANUN HÜKÜMLERİNE GÖRE İFLASA TABİ KİŞİLER

I. Ticari Terk Edenler

Ticareti terk eden tacirler , İcra ve İflas kanunu' nun 44/II maddesi gereğince; terk ilanından itibaren 1 yıl süre ile, iflasa tabi olmaya devam ederler.

II. Kollektif ve Komandit Şirket Ortakları

Kollektif ve komandit şirket ortakları sırf şirkete ortak olmaları nedeni ortak sıfatları nedeni ile tacir sayılmazlar. Ancak kollektif ve komandit şirket ortakları şirket borçlarından dolayı TTK. m.180 ve 182 gereğince iflasa tabi tutulmuşlardır.

Şirket ortakları, ortak sıfatını taşımaları nedeni ile ayrıca şahsi tacir sıfatları bulunmadığı takdirde kişisel borçlarından dolayı iflasa tabi değildirler. Kollektif ve komandit şirket ortakları ortak sıfatı ile yalnızca şirket borçlarından Ticaret Kanunu Hükümleri gereğince iflasa tabidir.

III. Tereke

İflas tabi bir kimse için iflas yolu ile takip açıldıktan sonra bu kimsenin ölmesi halinde alacaklı istediği takdirde, terekeye karşı iflas yolu ile takibe devam edebilir.

İİK m.53/II, icra takibi sırasında borçlu öldüğünde tereke henüz taksim edilmemiş veya resmi tasfiyeye tabi tutulmamış yahut mirasçılar arasında aile şirketi tesis olunmamışsa borçlu hayatta olsaydı hangi usul tatbik olunacak idi ise terekeye karşı ona göre takip devam eder, hükmünü getirerek, açılmış takibe terekeye karşı devam edilmesini olanaklı kılmıştır.

IV . Banka Yöneticileri ve Denetçileri

Banka yöneticileri ve denetçileri Bankacılık Kanununa göre bankalara verdikleri zararlarla sınırlı olmak üzere sorumlu olup, TMSF tarafından iflasları talep edebilir.¹⁷

Ancak bu kimseler hakkında, iflas ancak belirli kurumlar tarafından ve çalıştıkları kurumu zarara uğratmaları şartı ile sorumlu talep edilebildiğinden dolayı kambiyo senetlerine ilişkin iflas yoluna başvurulması mümkün görülmemektedir.¹⁸

Benim de kanaatim kambiyo senetlerine özgü iflas yolunda, alacağın kambiyo senedine dayanması zorunluluğu bulunduğundan, bu şahıslar hakkında bu yollu iflas talep edilemez.

V. Konkordato Mühleti Kaldırılırsa veya Konkordato Tasdik Olunmazsa veya Konkordato Tamamen Feshedilirse , borçlu iflasa tabi olmasa iflası talep edilebilir.

¹⁷ Kuru/Arslan/Ejder, s. 461.

¹⁸ Deynekli, s.35.

İİK m. 301 “ Konkordato tasdik olunmaz yahut mühlet kaldırılırsa, borçlu iflasa tabi kişilerden olmasa bile, alacaklılardan birinin 300 üncü maddeye göre yapılacak ilandan itibaren on gün içinde vuku bulacak talebi üzerine borçlunun derhal iflasına karar verilir.”

D. BORÇLUNUN İFLASA TABİ OLUP OLMADIĞI TİCARET MAHKEMESİ TARAFINDAN RESEN ARAŞTIRILMALIDIR

Hakkında iflas yolu ile takip açılan kimse , iflasa tabi olmadığı iddiasında ise bu iddiasını ödeme emrine itiraz süresi içinde ileri sürmelidir. İcra Müdürü borçlunun iflasa tabi olup olmadığı resen araştırılmaz.

Ancak iflas davasına bakmakla yükümlü ticaret mahkemesi , itiraz olup olmadığına bakmaksızın, borçlunun iflasa tabi olup olmadığını resen araştırmakla yükümlüdür. Çünkü borçlunun iflasa tabi kimselerden olması davanın esaslı şartlarından. Bu şart gerçekleşmedikçe mahkeme iflasa karar veremez.¹⁹

III.KAMBIYO SENETLERİNE ÖZGÜ İFLAS YOLU İLE TAKİPTE İZLENECEK YÖNTEM

A. YETKİLİ İCRA DAİRESİ

Bu İflas yolu ile takipte borçlunun muamele merkezinin olduğu yer icra dairesi yetkilidir.

Gerçek kişiler için Ticaret Siciline tescil edilmiş işletme merkezlerinin bulunduğu yer muamele merkezi için karine teşkil eder.²⁰ Gerçek kişi tacir asıl muamele merkezinin yani işlerini üçüncü şahıslara karşı idare edip yürüttüğü yerin ticaret sicilinde kayıtlı olduğu yerden başka bir yerde olduğunu kanıtlanırsa bu durumda gerçek muamele merkezi icra dairesi yetkili olacaktır.

Tüzel kişilerin muamele merkezi ana sözleşmede gösterdikleri merkezdir. Tüzel kişiler hakkında açılacak takibin, ana sözleşmede yazılı merkezin bulunduğu yer icra müdürlüğünde açılması gerekir.

Ticareti terk edenler için, terkten önceki muamele merkezi icra dairesi yetkilidir.

Merkezi yurt dışında bulunan işletmeler için yetkili icra dairesi, bu işletmenin Türkiye şubesinin ya da merkez şubesinin bulunduğu yerdeki icra dairesidir.

İflas yolu ile açılacak takipte yetki kamu düzenine ilişkin olmadığından taraflar yetki sözleşmesi yapmak sureti ile başka bir yer icra dairesini yetkili icra dairesi olarak belirleyebilirler. İcra dairesi iflas takibinde yetkisiz olduğuna resen karar veremez. Borçlu ödeme emrine itiraz süresinde yetki itirazında bulunmalıdır. Bulunmadığı takdirde, iflas davasında icra

¹⁹ Kuru/Arslan/Ejder, s.462.

²⁰ Deynekli,s.38., Kuru/Arslan/Ejder, s.465.

daresinin yetkisizliđi ileri sürülemez ve ticaret mahkemesi icra dairesinin yetkisiz olduğunu kendiliğinden ileri süremez²¹.

Kambiyo senetlerine konulan yetki kaydı geçerlidir.²² Yetki içeren bir kambiyo senedine dayanarak takip yapacak alacaklı, senette yetki kaydı ile belirlenen yer icra dairesinde takip açabileceği gibi, borçlunun muamele merkezinde bulunan icra dairesinde takip açabilir. Ancak senette yetki kaydı bulunmadığı hallerde çekte bulunan keşide yeri veya poliçe ile bonolarda yazılı tanzim yeri yetki şartı ve yetki sözleşmesi niteliğinde kabul edilemez.

Kambiyo senetlerine özgü iflas yolunda borçlu yetki itirazını icra dairesine yapmalıdır. Yetki itirazının kaldırılması talebi açılacak iflas davasına bakacak ticaret mahkemesine yapılır.

İİK 154. maddesi iflas yolu ile takipte, iki yeri yetkili kılmıştır. Bunlar borçlunun muamele merkezi, diğeri ise yetki sözleşmesi ile kararlaştırılan yer icra dairesidir. İİK 154 maddesi incelendiğinde görüleceği üzere bu maddede, İİK ' da yetkiyi düzenleyen 50. maddesine atıfta bulunulmadığından, HUMK' nun yetkiye ilişkin 9/II ve 10 maddeleri iflas yolu ile açılacak takiplerde uygulanamayacaktır.²³

B. İFLAS TAKİP TALEBİ

Alacaklı usulüne uygun olarak düzenlenmiş bir takip talebi ile yetkili icra dairesine başvurur. Bu takip talebi, İİK madde 58 'de yer alan aşağıda yazılı kayıtları içerir.

1. Alacaklının ve varsa kanuni temsilcisinin ve vekilinin adı, soyadı, vergi kimlik numarası şöhret ve yerleşim yeri; alacaklı yabancı memlekette oturuyorsa Türkiye'de göstereceği yerleşim yeri (Yerleşim yeri gösteremezse icra dairesinin bulunduğu yer yerleşim yeri sayılır);

2. Borçlunun ve varsa kanuni temsilcisinin adı, soyadı, alacaklı tarafından biliniyorsa vergi kimlik numarası şöhret ve yerleşim yeri;

Bir terekeye karşı yapılan taleplerde kendilerine tebligat yapılacak mirasçılarının adı, soyadı, şöhret ve yerleşim yerleri;

3 Alacağın veya istenen teminatın Türk parasıyla tutarı ve faizli alacaklarda faizin miktarı ile işlemeye başladığı gün, alacak veya teminat yabancı para ise alacağın hangi tarihteki kur üzerinden talep edildiği ve faizi;

4. Senet, senet yoksa borcun sebebi;

5. Takip yollarından hangisinin seçildiđi;

Alacaklı kambiyo senetlerine özgü iflas yolu ile takip yaptığını, takip talebinin 5 maddesinde yazılı " **takip yollarından hangisinin seçildiği** " kısmına açıkça yazmalıdır.

²¹ Kuru/Arslan/Ejder, s.466.

²² Deynekli, s.39.

²³ Deynekli,s.43.

Alacak takip talebine kambiyo senedinin aslını, varsa bu senede ilişkin protesto v.b evrak aslını ve tasdik edilmiş, borçlu sayısından bir fazla örneğini eklemek sureti ile icra dairesine tevdi eder

Takipte alacağın Türk parası olarak gösterilmesi gerekir. Senede bağlı alacak yabancı para üzerinden belirlenmiş ise vade ya da fiili ödeme tarihindeki kur üzerinden hesaplanan Türk parası karşılığı talep edilecektir.

İflas takip talebinde bulunan alacaklıdan, başvurma hacri ve binde beş oranında peşin harç alınır.²⁴

C. İFLAS ÖDEME EMRİ

Alacaklının takip talebi üzerine icra müdürü, takibe konu senedin kambiyo senedi niteliğinde olup olmadığını, vadesinin gelip gelmediğini, protesto gereken hallerde ise protesto evrakını inceler.

İcra müdürü senedin kambiyo senedi olmadığı, zamanaşımına uğradığı ve vadesinin gelmediğini görürse takip talebini ret eder. Alacaklı bu ret kararına karşı İİK m.16'ya göre icra hukuk mahkemesine şikayet yoluna başvurabilir. Kambiyo senetlerine özgü iflas yolunda diğer şikayetlerin tamamı icra dairesine ve 5 gün içerisinde yapıldığı halde icra müdürü tarafından iflas ödeme emri gönderilmemesine ilişkin işlemlere karşı şikayetin İİK m.16 'ya göre icra mahkemesine yapılması gereklidir. Burada şikayetin süresine ilişkin tam açıklık bulunmadığından, icra müdürünün iflas ödeme emri göndermekten kaçınması halinin süresiz şikayete tabi olduğu görüşünde olan yazarlar olduğu gibi, şikayetin yedi günlük süreye tabi olduğu görüşü de ileri sürülmektedir.²⁵

İcra müdürü ibraz edilen senedin ancak kambiyo senedi olmaması zamanaşımına uğramış olması ya da vadesinin henüz gelmemiş olması veya senet aslının icra dairesine verilmediğini görmesi nedeni ile takip talebini ret edeceğinden , bu durumda yapılacak şikayetin 7 gün süreli olması gerektiği kanaatindeyim.

Kuru/Arslan/Yılmaz 'da icra müdürünün ödeme emri göndermemesi işlemine karşı yapılacak şikayetin süresinin 7 gün olması gerektiğini kanaatindedir.²⁶

Takip konusu senet kambiyo senedi ise, icra müdürü ödeme emri düzenleyerek, senet sureti ile birlikte borçluya gönderir. İflas ödeme emri aşağıda yazılı kayıtları taşımalıdır.

1. Takip talebindeki kayıtlar,
2. Borcun ve takip masraflarının beş gün içinde ödenmesi ihtarı,

²⁴ Kuru/Arslan/Ejder, s.76.

²⁵ Deynekli, s.46.

²⁶ Kuru/Arslan/Ejder, s.485. Bakınız dipnot.

3. Kambiyo senedine ve borca dair her türlü itiraz ve şikayetlerini sebepleriyle birlikte diğer tarafa tebliğ edilecek nüshadan bir fazla dilekçe ile beş gün içinde icra dairesine bildirmesi ihtarı,

4. Beş gün içinde borç ödenmediği, itiraz ve şikayet edilmediği takdirde, alacaklının ticaret mahkemesinden borçlunun iflasını talep edebileceği ihtarı,

Bu hususları içermeyen iflas ödeme emrine dayanarak, borçlunun iflası talep edilemez.²⁷

İcra müdürü iflas ödeme emrini senet sureti ile birlikte borçluya İİK m.171/II 'ye göre hemen göndermekle yükümlüdür. Ödeme emrinde yer aldığı üzere şikayet ve itiraz süresi 5 gündür.

D. ÖDEME EMRİNE ŞİKAYET VE İTİRAZ

1. Ödeme Emrine Karşı İtiraz

Borçlu, ödeme emrinin tebliğinden itibaren 5 gün içinde ödeme emrine karşı itiraz edebilir. Ödeme emrine itiraz, alacaklıya tebliğ edilecek nüshadan bir fazla sayıda dilekçe ile icra dairesine yapılır. İtirazın bir nüshası derhal alacaklıya tebliğ edilir.

İtirazın icra dairesi dışında icra mahkemesine veya genel mahkemeye yapılması halinde itiraz geçerli sayılmaz ve takibin kesinleşmesine yol açar.²⁸

Borçlu itirazında sebep bildirmekle yükümlü değildir. Sebep bildirmemesinin bir yaptırımı yoktur. İflas davasında ileri sürdüğü itiraz sebepleri ile de bağlı değildir.²⁹

Borçlu iflas ödeme emrine karşı, borcun ödenmiş olduğunu, alacaklı tarafından yeni vade tanındığı, kambiyo senedinin bağlanan borcun doğmadığı, borcun ödeme emrinde belirtilen miktarda olmadığı gibi itirazlar ileri sürebilir. İtiraz ile takip durur.

2. Ödeme Emrine Karşı Şikayet

Borçlu, kendisine gönderilen ödeme emrine karşı şikayet yoluna da başvurabilir. Borçlu, alacaklı takip talebinde iflas talep etmediği halde iflas ödeme emri gönderilmiş olduğunu, takibe konulan senedin kambiyo senedi niteliğinde olmadığını, senedin vadesinin gelmediğini, senet aslının icraya verilmediğini ileri sürerek şikayet edebilir. Şikayetinde 5 günlük süre içerisinde icra dairesine yapılması şarttır. Şikayet dilekçesi alacaklıya tebliğ edilecek nüshadan bir fazla nüsha olarak düzenlenip, icra dairesine verilir, icra dairesi bu şikayet dilekçesini derhal alacaklıya gönderir. İİK.m.174 göre şikayet; açılacak iflas davasına bakacak ticaret mahkemesince incelenir.

²⁷ Deynekli ,s.47.

²⁸ Deynekli . s.51.

²⁹ Kuru/Arslan/Ejder, s.486.

IV. İFLAS DAVASI

İflas ödeme emrine itiraz edilmiş olsun olmasın iflas davasının ödeme emrinin borçluya tebliğinden itibaren 1 yıl içinde açılması şarttır. Bu süre hak düşürücü süredir.(İİK m.156/IV)

İflas davası, borçlu sayısından bir fazla dilekçe ile açılır. Dava açılırken ilgili harçlar alacaklı tarafından yatırılır. Harcın maktu mu ? yoksa nisbi mi? olması gerektiği konusunda görüş birliği bulunmamaktadır. ³⁰ Ben harcın nisbi olması gerektiği görüşüne katılıyorum.

İflas davası açan alacaklı iflas talebini geri alabilir. Ancak İİK.m.157 göre bu talebini bir ay geçmeden yenileyemez.

1.GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME

İflas davasına bakmakla görevli mahkeme ticaret mahkemesidir. Ticaret mahkemesi olmayan yerler de ise ticaret mahkemesi görevi yapan asliye hukuk mahkemeleri görevlidir. Görev yönünden alacağın miktarının hiç önemi yoktur. Alacağın miktarı ne olursa olsun görevli mahkeme mutlaka ticaret mahkemesidir. Ticaret Mahkemesi bulunan yerlerde, davanın asliye hukuk mahkemesinde açılması durumunda, mahkeme dosyayı derhal ve kendiliğinden ticaret mahkemesine göndermekle yükümlüdür.³¹ Buradaki işbölümü ilk itiraz niteliğinde değildir ve verilen görevsizlik kararı temyiz edilebilir.³²

Taraflar görev konusunda tahkim sözleşmesi yapamazlar.

İflas davasında yetki kesin yetki olup, kesin yetkili mahkeme borçlunun muamele merkezinin bulunduğu yer ticaret mahkemesidir. İflas davasında yetki kamu düzeni ile ilişkilidir. İflas davası ile ilgili olarak taraflar yetki sözleşmesi yapamazlar. Yapılacak yetki sözleşmesi geçersizdir.³³

Borçlu yargılamanın her aşamasın da yetki itirazında bulunabilir. İflas davasında yetki itirazı ilk itiraz değildir. Mahkeme yetki konusunu kendiliğinden göz önünde bulundurur.

Borçlunun davanın açılmasından sonra muamele merkezini değiştirmesi, açılmış iflas davasını etkilemez. Mahkeme bu nedenle yetkisizlik kararı veremez³⁴

İflas davası ticaret mahkemesinde basit yargılama usulüne göre incelenir. Ancak yargılama mutlaka duruşmalı olarak yapılır.

³⁰ Deynekli, s.72.

³¹ Kuru/Arslan/Ejder, s.466.

³² Deynekli, s. 64.

³³ Kuru/Arslan/Ejder, s.466.

³⁴ Deynekli, s.67.

2. ÖDEME EMRİNE İTİRAZ EDİLMİŞ VEYA ŞİKAYET YOLUNA BAŞVURULMUŞ OLMASI HALİNDE İFLAS DAVASI

Borçlu 5 günlük süre içinde ödeme emrine karşı itiraz ya da şikayet yoluna başvurmuş ise alacaklı borçlu aleyhine açacağı iflas davasında ;

- a. Borçlu tarafından yapılan itirazın veya şikayetin kaldırılmasını,
- b. Borçlunun iflasına karar verilmesini talep edecektir.

Bu durumda ticaret mahkemesi öncelikle itiraz ve şikayeti inceleyecektir. Bu inceleme İİK 68-70. maddelerine göre; itirazın kaldırılmasına ilişkin olarak yapılan incelemeden tamamen farklı olup, borçlunun itirazının incelemesi genel hükümlere göre yapılır. Yargılama genel hükümlere göre yapılacağından borçlu itirazda ileri sürdüğü nedenlerle bağlı değildir. İtiraz nedenlerini ve savunmaya ilişkin tüm vasıtaları ilk duruşmaya kadar vereceği cevap dilekçesinde ileri sürebilir.³⁵

Mahkeme normal bir alacak davasında olduğu gibi tarafların iddia ve savunmalarını ileri sürdükleri delilleri ve belgeleri genel hükümlere göre inceler ve bu inceleme neticesinde borçlunun gerçekten borçlu olup olmadığını tespiti çalışır. Taraflar bu davada HUMK göre mümkün olan tüm delillere dayanarak, haklılıklarını ve iddialarını ispat etmeye çalışırlar.

Mahkeme yaptığı inceleme sonunda alacağın varlığı tespit ettiği takdirde, borçlunun itirazını kesin olarak kaldırır. İtirazın kaldırılmasına ilişkin karar ile takip kesinleşir.³⁶

Takibin kesinleşmesi nedeni ile iflasın ilanı için duruşma ertelenir. Bunun üzerine ticaret mahkemesi iflas talebini İİK.166 maddesinde belirtilen usul ile ilan eder. İflas talebi tirajı ellibinin (50.000) üzerinde olan ve yurt düzeyinde dağıtım yapılan gazetelerden biri ile birlikte iflas edenin muamele merkezinin bulunduğu yerdeki bir gazetede ve Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edilir.

İİK 158/I' e göre; ilan tarihinden itibaren 15 gün içinde borçlunun diğer alacaklıları davaya müdahale ederek veya itiraz ederek iflası gerektiren bir durum olmadığını ileri sürebilirler. Davaya itiraz ve müdahalede bulunan alacaklıların, verilecek kararı temyiz etme hakları mevcuttur.

Yapılan ilan üzerine itiraz olmaz ya da itirazlar mahkemece yerinde görülmez ise ticaret mahkemesi bir depo kararı verir.³⁷ Bu depo kararı ile mahkeme borçluya borcunu icra takip masrafları ve faizi ile birlikte ödemesi ya da mahkeme veznesine depo etmesi için 7 günlük süre verir. Bu depo kararında borcun 7 gün içinde ödenmesi ya da depo edilmesi borç ödenmez ve depo edilmez ise ilk oturumda iflasa karar verileceği borçluya ihtar edilir.³⁸ Depo kararı iflastan kurtulmak için son imkandır.

³⁵ Kuru /Arslan/Ejder, s.473.

³⁶ Kuru/Arslan/Ejder, s.473.

³⁷ Kuru/Arslan/Ejder, s.474.

³⁸ Kuru/Arslan/Ejder, s.474.

Borçlu depo kararı ile kendisine verilen süre içinde borcu öder veya depo ederse, ticaret mahkemesi davanın reddine karar verir. İİK 158/II maddesine göre; borçlu yedi günlük süre içinde (iflas kararı verilmeye kadar) borcunu ödemez ve depo etmez ise, ticaret mahkemesi bir sonraki duruşmada borçlunun iflasına karar vermek zorundadır.

Kollektif ve komandit şirket ortakları hakkında iflasa karar verebilmek için, şirkete gönderilen depo kararına rağmen borcun 7 günlük süre içerisinde ödenmediği hususunun bildirilerek, ortaklar adına depo kararı verilmesi, ortaklara verilen bu depo kararı gereğince süresinde şirket borcunun ortaklar tarafından ödenmemesi ya da depo edilmemesi halinde ortakların iflasına karar verilmesi yerinde olacaktır.

3.BORÇLUNUN ÖDEME EMRİNE KARŞI İTİRAZ VE ŞİKAYET ETMEMİŞ OLMASI HALİNDE İFLAS DAVASI

Borçlu iflas ödeme emrine karşı 5 gün içinde itiraz ve şikayette bulunmazsa, takip kesinleşir. Alacaklı borçlunun 5 gün içinde takibe itiraz etmediğini ve borcunda ödemediğini bildirip, şikayet ya da itiraz edilmediğine ilişkin ödeme emri nüshasını ekleyerek, ticaret mahkemesinden borçlunun iflasını talep eder.

Ticaret mahkemesi bu durumda sadece şekli bir inceleme yapar, alacağın varlığı ile ilgili inceleme yapmaz.³⁹ Borçlunun ödeme emrine itiraz edip etmediği, borcu ödeyip ödemediğini şekli olarak inceler. Borçlu, süresi içerisinde itiraz etmemiş olduğundan bu davada borçlu olmadığına ilişkin itiraz ve def'i ileri süremez. Ancak takipten sonra borcu süresi içinde ya da takip kesinleştikten sonra ödediğini resmi belge ile ispat edebilir. Ancak bu durumda mahkeme, borçluyu mahkeme masraflarına mahkum eder⁴⁰.

Mahkeme yaptığı inceleme neticesinde, ödeme emrine itiraz edilmediğini ve borcun ödenmediğini tespit ettiğinde, iflas talebini ilgili yerlerde ilan edilmesine karar verir. Yapılan ilan ile alacaklılara 15 günlük itiraz süresi verilir. İlan üzerine itiraz olmaması ya da itirazın yerinde görülmemesi halinde borçluya 7 günlük depo kararı verilir. Bu süre içinde borç faiz ve masrafları ile ödenmez ya da depo edilmez ise borçlunun iflasına karar verilir.

Kusuru olmaksızın takibe süresi içinde itiraz edemeyen borçlu, ticaret mahkemesine İİK 65. maddesinde yer alan hakkını kullanmak sureti ile gecikmiş itirazda bulunabilir. Mahkeme bu talebi yerinde görürse, alacaklıya iflas davası açmak üzere süre vermez, mevcut davaya borçlu süresi içinde itiraz etmiş ve alacaklı itirazın kaldırılması talebi ile iflas davası açmış gibi talebi inceler karar verir.⁴¹

İflas ödeme emrine yasal süresi içinde itiraz edememiş ve bu nedenle hakkında takip kesinleşmiş olan borçlu takip konusu borcu ödedikten sonra, borcu olmayan bir parayı iflas baskısı altında da ödediğini ileri sürerek alacaklı hakkında istirdat davası açabilir. Çünkü

³⁹ Kuru/Arslan/Ejder, s.487.

⁴⁰ Kuru/Arslan/Ejder, s.487.

⁴¹ Kuru/Arslan/Ejder, s.488.

ticaret mahkemesi burada şekli bir inceleme yapmış olduğundan verdiği karar maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmeyecektir.⁴²

İstirdat davasının borcu olmayan bir paranın ödenmesi tarihinden itibaren bir yıl içinde açılması gerekir. İİK 72/VII. maddesinde yer alan düzenlemeye göre ; *“Takibe itiraz etmemiş veya itirazının kaldırılmış olması yüzünden borçlu olmadığı bir parayı tamamen ödemek mecburiyetinde kalan şahıs, ödediği tarihten itibaren bir sene içinde, umumi hükümler dairesinde mahkemeye başvurarak paranın geriye alınmasını isteyebilir.”*

Yasada paranın ödendiği tarihten itibaren bir yıllık süre öngörülmüş olduğundan, bu süre borçlu tarafından depo kararı üzerine borcun yatırıldığı ya da mahkeme veznesine depo edildiği tarihten itibaren başlayacaktır.

4. İFLAS KARARI

Ticaret mahkemesinin borçlunun iflasına karar vermeden önce, iflas isteyen alacaklı , ilk alacaklılar toplantısına kadar ki dönem için gerekli olan masrafları ve iflas kararının temyizi için gerekli tüm tebliğ masraflarını peşin olarak ödemekle yükümlüdür. İİK 160. maddesi hükmü açıktır. İflas isteyen alacaklı ilk alacaklılar toplantısına kadar olan masraflardan sorumludur. Mahkemenin iflas kararı verebilmesi için bu masrafların yatırılması zorunludur.

Alacaklı yasada öngörülen bu bedeli yatırdığı takdirde, depo kararından sonraki ilk oturumda borçlunun iflasına karar verilir.

Mahkemenin verdiği iflasa kararı ile birlikte borçlu hakkında iflas açılmış olur. İflas kararında iflas açılma anı gün, saat ve dakika olarak gösterilir. İflas tüm hukuki sonuçlarını iflasın açılma anından itibaren meydana getirir.⁴³

İflas kararı yargı yerindeki iflas idaresine İİK 166/I maddesi gereğince bildirilir. İflas idaresi kendisine buldurulan bu iflas kararını, yurt düzeyinde dağıtım yapılan tirajı 50.000 üzerinde olan bir gazetede, borçlunun muamele merkezinin bulunduğu yerdeki yerel gazetede ve ticaret sicili gazetesinde ilan eder. Ayrıca iflas kararını tapu sicil müdürlüğü, ticaret sicili müdürlüğü, gümrük idaresi, posta idaresi, o yerdeki ticaret odası, sanayi odası, borsa, noterler bankalar, amme idaresi, vergi idaresi, Ticaret Bakanlığı, Bankalar Birliği, menkul kıymetler borsaları ve SPK ' ya ve diğer ilgili yerlere bildirir.

İflasın açılması ile birlikte iflas davacı alacaklı ve borçlu arasında bir dava olmaktan çıkar ve borçlunun tüm alacaklıları için hüküm ve sonuç doğurur. Bu nedenle iflas kararı verildikten sonra (iflas kararı kesinleşmeden önce) davacının davasından feragat etmesi ile iflas davası ve iflas hali son bulmaz.⁴⁴

⁴² Kuru/Arslan/Ejder, s.488.

⁴³ Kuru/Arslan/Ejder, s.476.

⁴⁴ Kuru/Arslan/Ejder, s.477.

5. İFLAS KARARININ TEMYİZİ

İflas kararı tebliğden itibaren 10 gün içinde temyiz edilir. Temyiz incelemesini Yargıtay 19 Hukuk Dairesi yapar. Yargılama basit usule tabi olduğundan temyiz süresi adli tatilde de işler.⁴⁵

Temyiz iflas kararının sonuçlarını meydana getirmesine engel olmaz. İİK 164. maddesine göre, iflas kararına karşı kanun yoluna başvurulması, iflasın ilanına ve masanın teşkiline mani değildir. Yalnız ikinci alacaklılar toplantısı, iflas kararı kesinleşmedikçe yapılamaz.

İflas idaresi, iflas kararını temyiz edilse dahi gereken yerlere bildirir ve ilan eder. Birinci alacaklılar toplantısı yapılır. İflas idaresi seçilerek işe başlar. Ancak iflas kararı kesinleşmediği sürece ikinci alacaklılar toplantısı ile masa mallarının satışı yapılamaz. İflas masasının teşkili için gerekli işlemler yapılır. İflas kararına karşı karar düzeltme yoluna gidilebilir.⁴⁶

V. KAMBIYO SENETLERİNE ÖZGÜ İFLAS YOLU İLE GENEL İFLAS YOLUNUN KARŞILAŞTIRILMASI

1. Bu takip yolunda kambiyo senedinin aslını takip talebine eklemek zorunludur. Genel iflas yolunda ise alacağın senede bağlı olma zorunluluğu bulunmadığından, böyle bir zorunluluk yoktur.

2. Bu iflas yolunda itiraz ve şikayet süresi 5 gün , İcra müdürünün muamelesine ilişkin şikayet süresi yedi gündür. Genel iflas yolunda ise şikayet 7 günlük süreye tabidir.

3. İcra müdürü bu iflas yolunda hemen, genel iflas yolunda üç gün içinde ödeme emri gönderir.

4. Bu iflas yolunda icra müdürünün senedin kambiyo senedi olup olmadığını ve vadesinin gelip gelmediğini inceleme yetkisi vardır. Genel iflas yolunda ise icra müdürünün böyle bir yetkisi bulunmamaktadır.

5. Bu iflas yolunda takibe ve ödeme emrine ilişkin şikayet icra dairesine yapılır ve ticaret mahkemesi tarafından incelenir. Genel iflas yolunda ise şikayet icra mahkemesine yapılır ve icra mahkemesince karara bağlanır. Kambiyo senetlerine özgü iflas yolunda, yalnızca icra müdürünün işlemlerine ilişkin şikayetler icra mahkemesine yapılır.

6. Genel iflas yolunda 2.500 YTL geçmeyen takipler harçtan muaftır. Bu iflas yolunda ise böyle bir muafiyet yoktur

7. Kambiyo senedine bağlı alacak rehinle temin edilmiş olsa bile alacaklı önce rehlin paraya çevrilmesi yolu ile takipte bulunmadan, kambiyo senetlerine özgü iflas yoluna başvurabilir. Oysa rehinli alacaklar için rehlin paraya çevrilmesi yolu ile takip yapılmadan genel iflas yoluna gidilemez.

⁴⁵ Deynekli, s.123.

⁴⁶ Kuru/Arslan/Ejder, s.478.

8. Bu iflas yolunda borçlunun ödeme emrine karşı itiraz ve şikayet dilekçesi alacaklıya tebliğ edilir, genel haciz yolunda edilmez.

VI. YARGITAY KARARLARI

YARGITAY 19. HUKUK DAİRESİ, E. 1996/868 , K. 1996/2335, T. 12.3.1996

1. TTK.da veya özel kanunlarda tacir sayılan veya tacirler hakkındaki hükümlere tabi tutulan gerçek ve tüzel kişiler hakkında iflas takibi yapılabileceğinden davalının tacir olup olmadığı araştırılmadan iflasına karar verilemez.

2 - İflas talebi İİK m.166/2'ye göre ilan edilmeden ve diğer alacaklılara müdahale ve itiraz imkanı tanınmadan iflas kararı verilmesi de isabetsizdir.

3 - İlk alacaklılar toplantısına kadarki dönem için gerekli olan giderler peşinen ve avans olarak davacı tarafından yatırılmadıkça iflasa karar verilemez.

YARGITAY 19. HUKUK DAİRESİ, E. 2000/5712 , K. 2000/6222 ,T. 28.9.2000

İflas yoluyla takipte yetkili icra dairesi, borçlunun muamele merkezinin bulunduğu yerdeki icra dairesidir. Ancak icra dairesinin yetkisi kamu düzeninden olmadığından bu konuda yetki yapılabilir. Takip dayanağı çekte yazılı keşide yeri, yetki sözleşmesi ya da yetki şartı anlamını taşımaz..

YARGITAY 19. HUKUK DAİRESİ, E. 2005/1586 , K. 2005/3099, T. 24.3.2005

Bir kambiyo senedinde birden fazla borçlu varsa ve borçluların hepsi iflasa tabi ise, alacaklının bunların hepsi hakkında haciz ya da iflas yolu ile takip yapması gerekir. Bir kısmı hakkında haciz, bir kısmı hakkında iflas yolunu seçemez .

YARGITAY 19. HUKUK DAİRESİ, E. 2005/1881, K. 2005/3759, T. 7.4.2005

Kambiyo senetlerine özgü takipte İcra Dairesinin yetkisine itiraz etmeyen borçlu , Takip İflas Yoluna Çevrilerek İflas Ödeme Emri Gönderilmesi Üzerine Yetki İtirazında Bulunabilir.

YARGITAY 19. HUKUK DAİRESİ, E. 2005/994, K. 2005/3096, T. 24.3.2005

Kambiyo senetlerine özgü iflas yoluyla takibin itirazsız kesinleşmesi halinde, iflas talebinin İİK 166/2. maddesinde öngörülen usulle ilan edilmesi gerekir. İlan tirajı 50.000'in üzerinde olan ve yurt düzeyinde dağıtımı yapılan gazetelerden birinde,Ticaret Sicil Gazetesinde ve iflası istenen kişinin muamele merkezinin bulunduğu yerdeki bir gazetede yapılmalıdır. İflas talebinin Ticaret Sicil Gazetesinde ve yerel gazetede ilanına ilişkin ilan örnekleri bulunmadığından sadece S... Gazetesinde yapılan ilanla yetinilmesi isabetsiz olup bozmayı gerektirmiştir

YARGITAY HUKUK GENEL KURULU, E. 1970/999, K. 1971/421, T. 26.6.1971

1.Düzenleme tarihi bulunmayan senetler bono sayılamayacağından, bunlar hakkında kambiyo senetlerine özgü yolla iflas takibi yapılamaz.

2 - İflas takibi için "yetki sözleşmesi" yapılabilir. Ancak, iflas davası için yetki sözleşmesi yapılması olanaklı değildir. Bu davanın mutlaka borçlunun "muamele merkezi"nin bulunduğu yerde açılması gereklidir.

YARGITAY 19.HUKUK DAİRESİ, E: 1991/66, K: 1991/58, Tarih: 24.12.1991

İcra ve İflas Kanununun 173/1-2. maddesi uyarınca iflas takibi kesinleşip mahkemece verilen iflas kararının, aynı Yasanın 166/2. md.de yazılı usule göre ilan edilmesi gerekir.Aynı md. gereği bu ilana dayanarak, diğer alacaklılar ilandan itibaren on beş gün içinde davaya müdahale ederek veya itiraz haklarını kullanarak iflas gerektiren bir hal bulunmadığını ileri sürebilirler.Yasanın emredici nitelikteki bu hükümleri uyarınca gerekli ilan yapılmadan, davaya devam edilerek bitirilmesi doğru görülmemiştir

YARGITAY 19.HUKUK DAİRESİ, E: 1996/868, K: 1996/2335 Tarih: 12.03.1996

1 - TTK hükümlerine göre tacir sayılan gerçek ve tüzel şahıslar hakkında iflas takibi yapılabilir.

2 - İflas takibinin kesinleştiğinin ilan edilmemesi ve bu ilandan başlayarak 15 gün içerisinde diğer alacaklılara davaya müdahale ve itiraz imkanının tanınmaması durumunda temyiz talebi kabul edilmelidir.

YARGITAY 19.HUKUK DAİRESİ, E: 2002/4054, K: 2002/5444 ,Tarih: 18.03.2002

Haciz veya iflas yolu ile başlatılan takip şeklini, alacaklı bir defaya mahsus olmak üzere değiştirebilir.Bu durumda borçluya değiştirilen takip şekline ait ödeme emri tebliğ edilir. Evvelki takibin kesinleşmiş olmasının veya itiraz üzerine durmasının bu işleme etkisi yoktur. Alacaklının kambiyo senetlerine mahsus haciz yolunu iflas yoluna dönüştürmesi ile birlikte İİK 172. md. gereğince borçlunun itirazlarını icra dairesine bildirmesi ve sonrasında da alacaklının İİK.nun 174. md.uyarınca uyarınca borçlunun itirazının kaldırılmasını ve iflasına karar verilmesini Ticaret Mahkemesinden istemesi mümkündür.⁴⁷

SONUÇ

Kambiyo senetlerine özgü iflas yolu, İcra ve İflas Kanunun da yer alan özel bir düzenlemedir. Kambiyo senetlerinin yapısı ve günlük yaşamdaki kullanımın yaygınlığı nedeni ile özel bir düzenlemeye tabi tutulması yerindedir.

Alacaklının, takip borçlusundan olan alacağı kambiyo senedine dayandığı taktirde kambiyo senetlerine özgü iflas yolu ile takip açması alacaklıya çeşitli yararlar sağlar. Alacağı kambiyo senedine bağlı alacaklı , bu alacak rehin ile temin edilmiş olsa dahi, öncelikle rehlin

⁴⁷ İçtihat Bilgi Bankası, www.KazancıBilişim.com.,11.12.2007

paraya çevrilmesi yoluna başvurmaksızın, borçlusu hakkında kambiyo senetlerine özgü iflas yoluna başvurabilecektir.

Bu takip yoluna başvurmak için, alacağın geçerli, zaman aşımına uğramamış ve vadesi gelmiş bir kambiyo senedine dayanması ve borçlunun da iflasa tabi bir kişi olması gerekir. Bu takip çeşidinde, yetkili icra dairesi, borçlunun muamele merkezinin olduğu yer icra dairesi olup, yetki sözleşmesi ile başkaca bir yer icra dairesi yetkili kılınabilir.

Yetkili icra dairesi alacaklının usulüne uygun olarak düzenlenmiş, takip talebi üzerine, borçluya iflas ödeme emri gönderir. İflas ödeme ermininde yasa da öngörülen kayıtları içermesi zorunludur. İtiraz ve şikayet süresi 5 gün olup, itiraz ve şikayet icra dairesine yapılır.

İflas davasına bakmakla görevli mahkeme ticaret mahkemesi olup, kesin yetkili mahkeme borçlunun muamele merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret mahkemesidir. Görev ve yetkiye ilişkin kurallar kesin ve kamu düzenine ilişkindir. Aksine sözleşme yapılamaz.

İflas davasında karar verilmeden önce davadan feragat mümkün iken iflas kararı verildikten sonra alacaklının davadan feragat hakkı bulunmamaktadır.

Borçlunun, takibe itiraz / şikayet edip etmemesine göre açılacak iflas davası farklı usullerde incelenerek, karara bağlanır. İflas davası neticesinde verilen karar, temyize tabidir. İflas davasında verilen kararlar, kararın tebliğinden itibaren 10 gün içinde temyiz edilebilir. Temyiz incelemesi Yargıtay 19. Hukuk Dairesi tarafından yapılır. 19 Hukuk Dairesi tarafından verilen kararlara karşı, karar düzeltme yoluna başvurulabilir.